

IN MEMORIAM TONE LESAR (1937 - 2010)

Matjaž JEŽ

Borštnikova 99, 2000 Maribor, Slovenija, e-mail: matjaz.jez@gmail.com

Tone Lesar (26. 1. 1937 - 30. 4. 2010) je več kot 50 let raziskoval metulje (Lepidoptera) v Sloveniji in sosednjih deželah. Samostojno ali v soavtorstvu je objavil 26 strokovnih del. Najpomembnejše delo je Seznam metuljčkov (Microlepidoptera) Slovenije, ki obsega 1645 vrst (Lesar in Govedič 2010) in predstavlja temeljno delo s tega področja.

Zivljenje in delo

Tone Lesar se je rodil 26. januarja 1937 v Mariboru, kjer je končal osnovno šolo in klasično gimnazijo. Leta 1962 je končal Ekonomsko fakulteto in se zaposlil kot ekonomist v tovarni Metalna v Mariboru, kjer je ostal do upokojitve leta 1998. Po dolgotrajni težki bolezni je umrl 30. aprila 2010 v Mariboru v stiriinšedemdesetem letu starosti.

Z metulji se je ukvarjal preko 50 let (Lesar in Habeler 2007), se posebej intenzivno zadnjih 12 let. Največ je raziskoval v severovzhodni Sloveniji, veliko tudi na Kozjanskem in Primorskem. Obiskoval je tudi sosednje dežele, zlasti območja nekdanje Jugoslavije (Srbija, Hrvaška, Crna gora). Nekajkrat je obiskal tudi bližnje kraje v Italiji in Avstriji. V Sloveniji je zbral podatke o metuljih na 480 lokacijah in o tem napisal 1659 terenskih poročil. V bazi podatkov Centra za kartiranje favne in flore je 30.000 njegovih urejenih podatkov (Govedič 2010, ustno). Pri terenskem delu se je usmeril predvsem na preučevanje nočnih metuljev in pri tem veliko sodeloval s Stanetom Severjem iz Hoč, Francem Rebeuskom iz Celja, Jozefom Debetsom iz Robanovega Kota, Heinzom Habelerjem iz Gradca in Matjažem Ježem iz Maribora. Uredil je zbirko metuljev, ki obsega 164 lepidopteroloskih skatel in jo hrani Prirodoslovni muzej Slovenije v Ljubljani (Trilar 2010, ustno). Za hitri odkup zbirke po Lesarjevi smrti in njen strokovni prevzem v muzej gre posebna zahvala dr. Tomiju Trilarju in Prirodoslovnemu muzeju Slovenije.

Tone Lesar je veliko prispeval k poznavanju razširjenosti metuljev Slovenije. Samostojno ali v sodelovanju s soavtorji je objavil veliko podatkov o pojavljanju novih ali redkih vrst v favni Slovenije. Značilnost njegovega strokovnega dela je, da je razmeroma enakomerno obravnaval vse skupine metuljev, tako dnevne (Diurna) kot nočne (Nocturna) oziroma Macroin Microlepidoptera. Njegovi podatki so bili zelo dragoceni pri pripravi Strokovnega predloga območij Natura 2000 (Celik et al., 2005) in tudi pri

nastajanju Atlasa dnevnih metuljev Slovenije (Rebeu0ek 2011, ustno). V zadnjih letih se je osredotočil predvsem na preu0evanje skupine Microlepidoptera. Pomembno je tudi to, da je delal na obmo0ju celotne Slovenije in da je bil odli0en poznavalec starej0e strokovne literature in zgodovinskega razvoja slovenskega ozemlja vse od Scopolija dalje.

Najpomembnej0i prispevek Toneta Lesarja k slovenski lepidopterologiji je na podro0ju metulj0kov (Microlepidoptera). Posami0ne podatke o skupini je objavljajl od leta 2002 dalje. Leta 2005 je objavil prvo pregledno delo o metulj0kih Štajerske in Koro0ke v Sloveniji, v katerem sta s soavtorjem H. Habelerjem obravnavala preko 900 vrst (Lesar in Habeler 2005). Tri leta kasneje, 2008, je s soavtorjem R. Verovnikom objavil prispevek k poznavanju metuljev Štajerske in Koro0ke, kjer je navedel nadaljnjih 42 vrst, novih za regijo, od tega 5 novih vrst za Slovenijo (Lesar in Verovnik 2008). Sledilo je 0e obsežnej0e delo, Seznam metulj0kov Slovenije, ki ga je s soavtorjem M. Govedi0em objavil leta 2010. Zadnje strokovne korekture tega 0lanka je Tone Lesar opravil v bolni0nici, ko je bil že zelo bolan, 0lanek pa je iz0el, zahvaljujo0 prizadevanjem soavtorja M. Govedi0a, nekaj mesecev po njegovi smrti. V njem je navedenih 1645 vrst iz 56 dru0in (Lesar in Govedi0 2010), kar je prvi objavljeni seznam metulj0kov Slovenije. Tone Lesar je v svojih delih navedel preko sto vrst metulj0kov, za katere so to prvi objavljeni podatki za Slovenijo. S svojim »Seznamom« in 0tevilnimi novimi najdbami metulj0kov je T. Lesar postavil temelje sodobnega poznavanja skupine v Sloveniji.

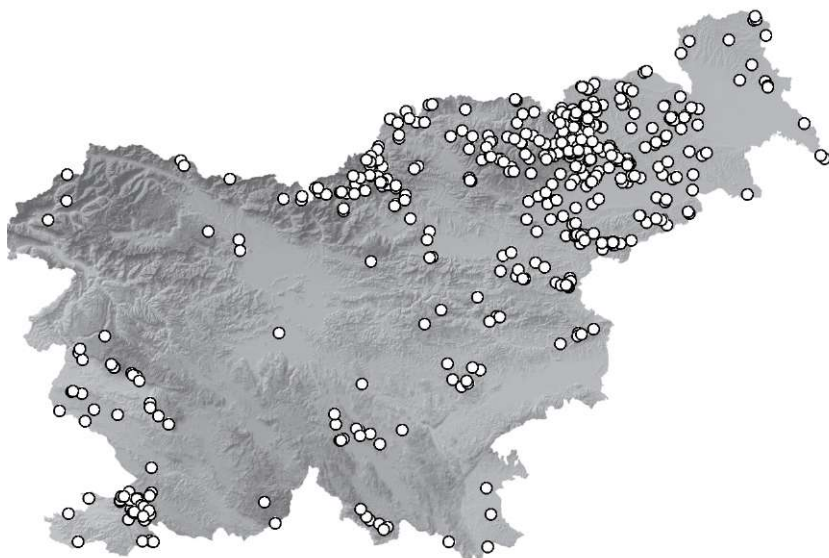
Tone Lesar je bil dolgoletni 0lan Slovenskega entomolo0kega dru0tva Štefana Michielija, ustanovni 0lan Dru0tva za prou0evanje in ohranjanje metuljev Slovenije in 0lan zdru0enja Joanneum v Gradcu. Za razvoj njegovega lepidopterolo0kega dela je bilo pomembno sodelovanje z vodilnimi lepidopterologi Slovenije in Avstrije, 0e posebej s Heinzom Habelerjem iz Gradca.

Zahvale:

- Ireni Djuki0 in Igorju Lesarju (sestri in bratu) za posredovanje osebnih podatkov o življenju Toneta Lesarja.
- Slavku Polaku za dovoljenje za objavo fotografije Toneta Lesarja.
- Marijanu Govedi0u za informacije o favnisti0nih podatkih Toneta Lesarja v bazi Centra za kartiranje favne in flore ter za izdelavo zemljevida lokacij podatkov Toneta Lesarja.
- Tomiju Trilarju za informacije o zbirki metuljev Toneta Lesarja v PMS.
- Francu Rebeu0ku za pripombe in predloge k osnutku tega prispevka.

Sl. 1: Tone Lesar na Srečanju entomologov sosednjih dežel oktobra 2007 v Ljubljani. Foto: Slavko Polak.

Sl. 2: 480 lokacij v Sloveniji, na katerih je Tone Lesar preučeval metulje (vir: CKFF 2011).

Zusammenfassung

Tone Lesar wurde am 26. Januar 1937 in Maribor geboren, wo er auch die Grundschule und das humanistische Gymnasium absolvierte. 1962 schloss er das Studium an der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät ab und war nachdem als Ökonom in der Fabrik Metalna in Maribor bis zu seiner Pensionierung 1998 berufstätig. Nach einer schweren langdauernden Krankheit, starb er am 30. April 2010 in Maribor in seinem vierundsiebzigsten Lebensjahr.

Tone Lesar war mehr als 50 Jahre als Schmetterlings-Forscher (Lepidoptera) tätig, sowohl in Slowenien als auch in den Nachbarländern. In Slowenien erforschte und erfasste er Schmetterlings-Daten auf 480 Lokalitäten, zu denen er 1659 Forschungsberichte abfasste. In der Datenbasis des slowenischen Zentrums für die Kartographie der Fauna und Flora (Center za kartografijo favne in flore - CKFF) gibt es 30.000 seiner Eingaben. Seine Schmetterlingssammlung enthält 164 Schachteln und wird im slowenischen naturgeschichtlichen Museum (Prirodoslovni muzej Slovenije) aufbewahrt. Seine Daten waren eine bedeutende Basis für die Bestimmung der Natura 2000-Gebiete und für die Vorbereitung des Atlases der Tagfalter Sloweniens (Atlas dnevnih metuljev Slovenije). Er veröffentlichte 26 Fachwerke. Sein immenses Werk ist sein Verzeichnis der Microlepidoptera Sloweniens (Check list of Slovenian Microlepidoptera) mit Abhandlung von 1645 Schmetterlingsarten (Lesar und Govedič, 2010), das auch als ein Grundwerk zu diesem Bereich vorgestellt wird. Bei der Feldforschung arbeitete er mit Experten, wie Franc Rebeusek aus Celje, Stane Sever aus Hoče, Jozef Debets aus Solčava, Matjaž Jež aus Maribor und Heinz Habeler aus Graz zusammen. Er war jahrelang Mitglied des slowenischen entomologischen Vereins (Slovensko entomološko društvo Štefana Michielija), Gründungsmitglied des Vereins für Forschung und Erhaltung von Schmetterlingen Sloweniens (Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije) und Mitglied der Fachgruppe für Entomologie des Joanneum aus Graz.

Viri

- Čelik, T., Verovnik, R., Gomboc, S., Lasan, M., 2005: NATURA 2000 v Sloveniji: Metulji (Lepidoptera). Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana, 288 str.
- Lesar, T., Habeler, H., 2005: Beitrag zur Kenntnis der Kleinschmetterlinge (Mikrolepidoptera) von Stejersko und Koroško in Slowenien. *Natura Sloveniae* 7(2): 3-127.
- Lesar, T., Habeler, H., 2007: Lepidopterologie in Štajersko. *Joannea Zool.*, Graz, 9: 21-44.
- Lesar, T., Verovnik, R. 2008: Prispevek k poznavanju Metuljev (Lepidoptera) Slovenije: Štajerska in Koroška - I. *Natura Sloveniae* 10(2): 25-46.
- Lesar, T., Govedic, M., 2010: Check list of Slovenian Microlepidoptera. *Natura Sloveniae* 12(1):35-153.

Priloga: Bibliografija Toneta Lesarja

Znanstveni članki

- Lesar, T.** 1998: *Coenonympha tulia* O. F. Müller, 1764, na slovenskem Koroškem (Lepidoptera: Satyridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(1), 16.
- Lesar, T.,** 1998: *Lomographa dilectaria* (Hübner, 1799), v severovzhodni Sloveniji (Lepidoptera: Geometridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(1), 46.
- Lesar, T.,** 1998: *Eulithis mellinata* (Fabricius, 1787), nova vrsta v slovenski favni metuljev. (Lepidoptera: Geometridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(2): 143-144.
- Lesar, T.,** 2002: Bedeutsame Schmetterlingsfunde aus Štajersko in Slowenien (Lepidoptera). *Joannea Zool.*, Graz, 4: 25-43
- Lesar, T.,** 2004: Weitere bedeutsame Schmetterlingsfunde aus Štajersko in Slowenien (Lepidoptera). *Joannea Zool.*, Graz, 6: 149-173.
- Habeler, H., Jež, M., Lesar, T.,** 2004: Dve novi vrsti sovč v favni Slovenije: *Eremobina pabulatricula* (Brahm, 1791) in *Euxoa segnilis* (Duponchel, 1836) (Lepidoptera: Noctuidae). *Acta entomologica Slovenica*, 12 (2): 258-259.
- Lesar, T., Habeler, H.,** 2005: Beitrag zur Kenntnis der Kleinschmetterlinge (Mikrolepidoptera) von Stejersko und Koroško in Slowenien. *Natura Sloveniae* 7(2): 3-127.
- Lesar, T., Jež, M.,** 2006: Prispevek k poznavanju razširjenosti metuljev (Macrolepidoptera) subpanonskega dela slovenske Štajerske. *Acta entomologica Slovenica*, 14(1): 43-54.
- Lesar, T., Jež, M.,** 2006: Drugi prispevek k poznavanju razširjenosti metuljev (Lepidoptera) subpanonskega dela slovenske Štajerske. *Acta entomologica Slovenica*, 14(2): 183-204.
- Lesar, T., Habeler, H.,** 2007: Lepidopterologie in Štajersko. *Joannea Zool.*, Graz, 9: 21-44.
- Lesar, T., Habeler, H., Arenberger, E.,** 2009: Prispevek k poznavanju metuljev (Lepidoptera) Slovenije II: nove vrste metuljkov (Microlepidoptera). *Natura Sloveniae* 11(2): 39-60.
- Lesar, T., Verovnik, R.,** 2008: Prispevek k poznavanju Metuljev (Lepidoptera) Slovenije: Štajerska in Koroška - I. *Natura Sloveniae* 10(2): 25-46.
- Lesar, T., Govedič, M.,** 2010: Check list of Slovenian Microlepidoptera. *Natura Sloveniae* 12(1):35-153.

Poročila mladinskih in študentskih raziskovalnih taborov

- Jež, M.,** (Lesar, T.), 2001: Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri kmetiji Smolčnik. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2001, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 117-121. (opomba: prva Tonetova objava Microlepidoptera?).
- Jež, M.,** (Lesar, T., Sever, S.) 2002: Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na Donački gori. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole

- 2001, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana 2002, s. 105-110.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na barju pri Doliču. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2002, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana 2003, s. 117-122.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri Negovskem jezeru. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Sčavnica 2002, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 53-60.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o raziskovanju metuljev na Formili. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2002, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 117-125.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2004:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri Žetalah v Halozah. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2003, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 99-105.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2004:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na Strojni. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2003, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 97-104.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2005:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) na Strojni. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2004, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 101-109.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2005:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) pri Makolah v Halozah. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2004, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 103-111.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2007:** Poročilo o proučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera). V: Polajnar, J. (ured.), Raziskovalni tabor študentov biologije Lovrenc na Pohorju 2005, Društvo študentov biologije, Ljubljana, s. 66-72.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2008:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) pri Cmrlji in Stanetincih v Slovenskih goricah. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Cerkenjak 2008. Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Regionalni center Maribor, s. 4 - 12.
- Jež, M., Lesar, T., 2008:** Poročilo o proučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera) v Zgornji Sčavnici v Slovenskih Goricah. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Sčavnica 2008, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, s. 39-42.
- Jež, M., Lesar, T., 2009:** Poročilo o proučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera) v Sveti trojici v Slovenskih goricah. V: Stajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Sčavnica 2009, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, s. 39-44.